

PÉTER I. ZOLTÁN

A Kishídtól a Szent László hídig

Most, amikor hat évtized elteltével a Szent László híd rég esedékes felújításán dolgoznak, érdemes felidézni a két partot összekötő előző hidak történetét. Bevezetőként azt is meg kell jegyezni, hogy ezt a vasbeton szerkezetű hidat nem sokkal a főjavítás megkezdése előtt nevezte el a város vezetősége Szent Lászlóról. Igaz, a váradiak már jóval előtte is ezen a néven emlegették, de csak Újváros főterének elnevezése után.

A fahidak története

Az egykori Kispiacot (a későbbi Szent László, mai Unirii teret) Olaszival összekötő első hidat Csáky Miklós püspök verette. A hídverés pontos időpontja nem ismeretes, de valamikor 1737–1747 között történhetett, Csáky püspöksége idején. „E híd egy új közlekedési utat nyitott, mely Újváros főterét Olaszin keresztül ennek északi kapujával a legrovi-

Így nézett ki a vashidat megelőző utolsó fahíd

debb vonalban kötötte össze s e vonallal Olasz mai főutcáját alakította meg” – állapította meg Bunyitay Vince. Az idézetben szereplő északi kapu a mai Braşovului utca torkolata közelében volt, a Páris patak hídjánál, amelynek a medre akkor még ott húzódott.

Kerényi Miklós újságíró a *Nagyvárad* 1878. november 7-i számában azt állította, hogy: „Az alsó, vagy Kis-híd a múlt század [18. század] utolsó évtizedében alakítottatott át szekérrel járhatóvá. Azelőtt csak gyaloghíd volt.” Emiatt is nevezték Kishídnak. A járművek számára előzőleg is használható híd – a Nagyhid – a későbbi Sztaroveszky (mai Magheru) utcánál kötötte össze a két Körös-parti várost. Lássuk, hogy mit írt még a fahídról az egykori váradi újságíró: „Az alsó, vagy Kishíd a Nagyhíddal szemben mondhatni művészileg volt készítve, amennyiben két oldalán emelő művekkel volt ellátva és gyalogjárója is volt a Kispiacz felőli oldalon. Azonban a szekerek részére szűkebb volt a mostaninál a tér, közepén sem volt választó gerenda és így a járművek a hídon tértek ki egymásnak, mi igen sokszor, kivált hetivásár idején megakasztotta a közlekedést, órákra is...”

Ezt a hidat az 1817. május 31-i árvíz elsodorta, hamarosan újjáépítették. Néhány évtized elteltével a hídlábak elkorhadtak, emiatt 1851-ben egy újabb árhullám elmosta ezt a fahidat is. Egy újabb fahidat építettek a régi helyére, de két évtized elteltével már arról cikkeztek a *Nagyváradban*, hogy kőhidat kellene emelni a fahíd helyébe, ám a város kasszájából csak hídjavításra tellett.

A *Nagyvárad* 1878. október 11-i száma már azt tudatta: „A Kishíd lebontásához már tegnap reggel hozzáfogtak s a kocsiközlekedés a Nagyhídra szorítottatott, míg a gyalogosközlekedésre az e célra épített palló megnyitattott.” Hiába szerettek volna a váradiak kőhidat, Erdélyi György építőmester ezúttal is csak fahidat emelt. Az újabb fahíd 1879 februárjára készült el. Ez a fahíd látható az eléggé rossz minőségű első képen.

Hét évig bírta ez a híd a forgalmat, 1886. július 16-án már azt közölték a lapok, hogy átalakítást végeznek rajta. A *Nagyvárad* 1886. augusztus 1-i számának névtelen újságírója azon

kesergett: „Minő hátránya a forgalomnak egy ilyen hídjavítás, arról ma temérdeken tanúskodhatnak. Ezért kell nekünk egy vashíd, ha a mostani korhadni kezd.” Újabb hat évnek kellett eltelnie, hogy a vashíd ismét szóba kerülhessen.

Vashíd a Körös két partja között

A vasból készített Kishíd tervvázlatát Nagyvárád mérnöki hivatalában Busch Dávid főmérnök irányításával 1892 tavaszán készítették el. Ezt követően pályázatot írtak ki a híd elkészítésére. Hét pályamű érkezett be. Volt közöttük felső ívekkel ellátott és rácsos vasgerendás, olyan, mint a

Itt még láthatók a fahíd lábainak korhadt maradványai

Sztaroveszky utcai vashíd is. A bizottság olcsósága miatt az utóbbi típusból Nicholson W. Fülöp tervét javasolta elfogadásra. A városvezetés erre rá is bólintott, és 1892. október 21-én megkötötték a szerződést a kivitelezésre.

Novemberben a szárnyfalak alapjainak ásásával mindkét parton elkezdték a munkát. A téli szünet után majd csak 1893 júniusában kezdtek a tulajdonképpeni munkához, a hídfők kőépítményeinek a megépítéséhez, a vasszerkezetek összeállításához. „A híd magasságának végleges megállapítása után a tengelyeket lerakták a vasszerkezet négy sarka alá, így most már az egész vasrész azokon nyugszik. A felső ívezet szögelése pár nap múlva készen lesz, valamint a két oldali gyalogjárók tartói is be vannak kapcsolva” – amint arról a *Nagyvárad* napilap 1893. július 26-án beszámolt. A hidat Szent István napjára adták át, utána sikeresen megtartották a terhelési próbát is. 1893. augusztus 24-től indult meg rajta a forgalom.

A híd viszonylagos olcsósága – ami az építéskor fontos szempont volt – később nem tudta ellensúlyozni az esztétikai elvá-

rásokat. A helyi tanács 1906 nyarán is tárgyalt arról, hogy a hidat kicserélik egy korszerű, szebb szerkezettel, de végül maradt a régi. 1908-ban Rimler Károly polgármester kezdeményezte a vashíd kicserélését. Igaz, ekkor még csak esztétikai okok miatt, de az 1940-es évek elején az új városvezetés már amiatt akarta lebontatni a hidat, mert az statikai szempontból meggyengült, korlátozniuk kellett rajta a közúti forgalmat, de a háborús körülmények miatt az új építésére nem kerülhetett sor.

1944. október 12-én a visszavonuló német alakulatok felrobbantották a hidat, miután agyonlőtték a híd védelmére kirendelt 12 idős váradi népfelkelő honvédet, akik megtagadták a híd megsemmisítését.

Az 1893-ban átadott vashíd

Ideiglenes fahíd, vasbeton híd, hídjavítás

Miután a front áthaladt a városon, Ványai Károly új polgármester sürgős kötelességnek a háborús sebek eltüntetését, elsősorban a hidak újjáépítését, illetve kijavítását tartotta. A

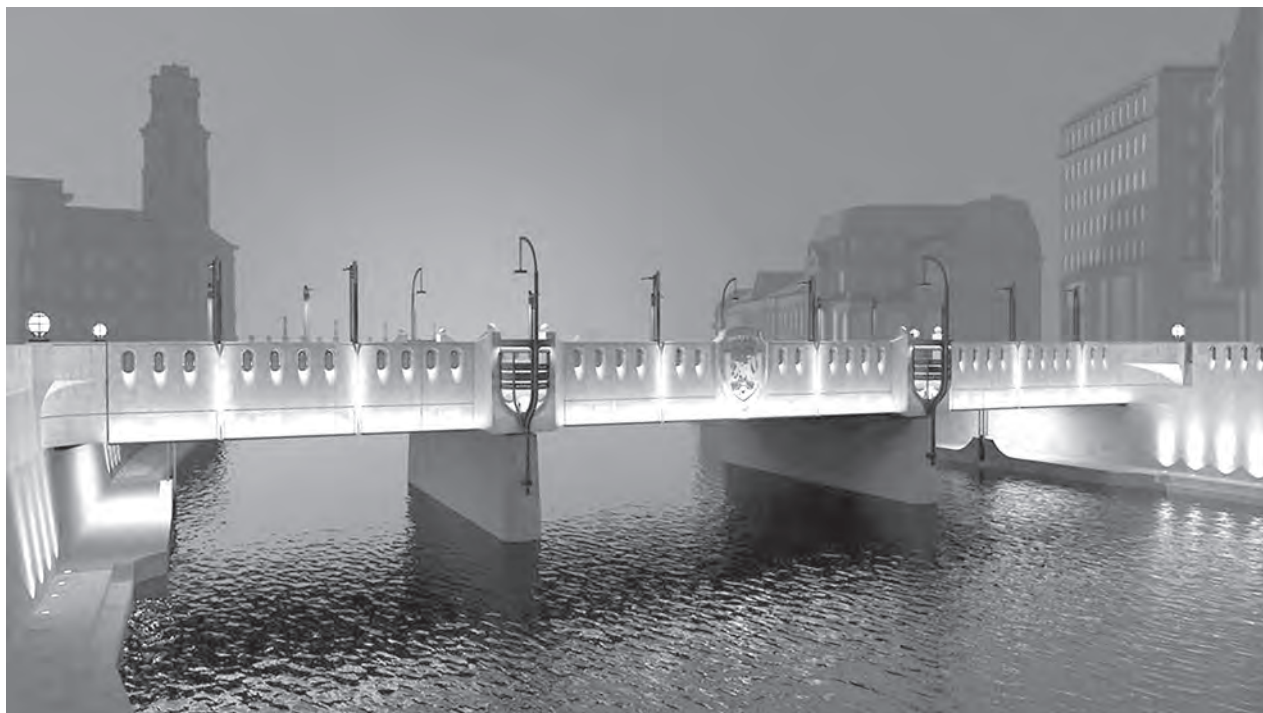

Ezt a Körösön átívelő hidat láthattuk hat évtizeden keresztül

Az 1945-ben ideiglenes jelleggel vert fahíd

Kishíd vasszerkezetű elemeit kiemelték a Körösből, s a lakosság számára pontonhidat építettek, amelynek vaslemezrel lezárható lejárata a városháza mellett volt. Napjainkban a horgászok járnak itt le a Körös partjához. A vashíd helyébe ideiglenes jelleggel egy nagy teherbírású fahidat ácsoltak, ezt korabeli szemtanúk szerint még le is aszfaltozták. A fahidat 1945. május 1-én adták át a forgalomnak. Megindulhatott rajta a villamosközlekedés is két sínpáron.

Már ekkor dolgoztak Pintér István főmérnök vezetésével a jövő vasbeton híd tervén. Hogy a közel egy évtizeddel később megépített híd ennek a tervnek az alapján készítették volna el, erre vonatkozóan nincsenek információink.

Végül 1954-re készült el a ma is látható vasbeton szerkezetű híd, s azóta szerves része lett a városképnek. Jól bírta a terhelést egészen a legutóbbi évtizedig. És bár ebben az időben többször is tervezték az egyre sürgetőbb főjavítását, különféle okokból az egyre csak késett. 2015. szeptember 15-én kezdték el a híd felújítását, de a kedvezőtlen időjárás miatt 2015. december 18. és 2016. február 8. között leálltak a munkálatokkal.

Nem térek ki a híd felújításának ismertetésére, hisz megtette ezt a helyi sajtó többször is. A híd átadását 2016. június hónap derekára tervezték, ám július derekán még csak a gyalogosok használhatták, a munkálatok képe alapján talán szeptemberre megindulhat a forgalom.